

DETTE MÅ JEG KUNNE
introduksjon til helse- og omsorgsarbeid

Veiledningshefte til faddere

Til deg som er fadder for en ny medarbeider

Dette introduksjonsheftet er utarbeidet som et hjelpemiddel i arbeidet som knytter seg til opplæring og veiledning av nyansatte, ufaglærte innen pleie- og omsorgssektoren. Det kan også benyttes i forhold til ansatte og andre vikarer uten helsefaglig utdanning som arbeider i helse- og omsorgssektoren.

Ansvar for opplæringen

Oppfølging av nyansatte er et arbeidsgiveransvar, hvor lederne har det formelle ansvaret for oppfølging og opplæring av ansatte i sin virksomhet, avdeling eller enhet.

Avdelingslederen og medarbeidere blir enige om hvem som skal være faddere for de nyansatte. Faddere kan gjerne være medarbeidere med helsefaglig utdanning og erfaring fra arbeid i helse- og omsorgssektoren. Du som skal være fadder, bør være godt kjent ved den enheten der pleieassistenten skal arbeide.

Kunnskaper

Pleieassistenten skal tilegne seg basiskunnskaper, holdninger og praktiske ferdigheter som er beskrevet i studieheftet: "Dette må jeg kunne". Både pleieassistent og fadder får utlevert eget studiehefte. Det er viktig at du som fadder setter deg inn i temaene i studieheftet, slik at dere har et felles utgangspunkt for den videre opplæringen.

Nye medarbeidere

Å bli kjent med enhetens oppgaver og ansatte er viktig for alle nye medarbeidere. Lederen av enheten kan sammen med fadder og andre medarbeidere bidra med informasjon slik at pleieassistenten finner seg til rette i enheten. I studieheftet del 4 presenteres forslag til sjekklister for informasjon og oppfølging:

- Informasjon om kommunen og enhetens virkeområde og oppgaver
- Enhetens mål og visjoner
- Presentasjon av ansatte og deres oppgaver
- Hvor en henvender seg når det gjelder ansettelse, arbeidstid, lønn, rettigheter, plikter, arbeidsoppgaver, regler og rutiner, praktiske oppgaver, brannvern mm
- Fadder- og introduksjonsordningen

Oppfølgingsarbeid må legges inn i det daglige arbeidet

Informasjon og tips til gjennomføring av opplæringen

Når en nyansatt skal introduseres til arbeidet i enheten, er både praktisk og teoretisk opplæring nødvendig.

Fagdag

Opplæringsmodellen " Dette må jeg kunne", bygger på et eget hefte med grunnleggende kunnskaper som den nyansatte skal tilegne seg. Som en innføring til heftet er det lagt opp en fagdag med aktuelle temaer som virksomheten velger. Pleieassistenten får utdelt studieheftet på fagdagen. Deretter skal den nyansatte lese gjennom heftet og ta opp aktuelle temaer med fadderens sin.

Fadderens rolle og oppgaver

Fadder blir både en støttespiller og rollemodell, med ansvar for opplæringen av pleieassistenten i det daglige arbeidet. En viktig oppgave er å gi veiledning som bidrar til positiv læring, forståelse og mestring av omsorgsoppgaver som pleieassistenten utfører. En pleieassistent er en potensiell kollega i fremtiden, og god oppfølging kan motivere til en utdanning innen helsefag. En god arbeidsmåte innebærer:

- Fadder og den nyansatte pleieassistenten går sammen på opplæringsvaktene
- Fadder setter av tid til samtale 15 -20 minutter på tidspunkt der det er litt rolig
- Fadder må være lydhør for pleieassistentens opplevelse og erfaringer
- Fadder skal ha fokus på de positive elementene i utøvelsen av arbeidet og gi veiledning som underbygger mestring, samtidig som pasientens sikkerhet og individuelle hensyn blir ivaretatt
- Dersom pleieassistenten arbeider i en avgrenset periode, for eksempel sommervikar, anbefales det å avtale tidspunkt for en oppsummeringssamtale

Instruksjon til praktisk arbeid

Grunnlaget for planlagte tiltak er beskrevet i plan/rapport for den enkelte pasienten.

Fadder introduserer pleieassistenten til planen, og gjennomgår hvordan arbeidsoppgaven gjøres i praksis. En god modell er å observere fadder i praktiske situasjoner som for eksempel: ved stellsituasjoner, tannpuss eller forflytning. Deretter utfører pleieassistenten arbeidsoppgaven mens fadder observerer og gir tilbakemelding.

Det er viktig at pleieassistenten forstår bakgrunnen for å gjennomføre tiltak

Å utvikle forståelse

I all veiledning og oppfølging av både nyansatte, pasienter og pårørende er god kommunikasjon viktig. Kommunikasjon betyr formidling av et budskap.

Vi kan aldri helt forstå hva andre tenker og mener. Utviklingsmulighetene finnes i møtet mellom oss. Som fadder og veileder er det spesielt viktig å legge til rette for at den nyansatte opplever trygghet, blir sett, hørt og møtt med respekt. Derfor er dialogen en viktig samtaleform som grunnlag for utvikling og mestring.

Verbal- og nonverbal kommunikasjon

Verbal kommunikasjon er det som sies. Nonverbal kommunikasjon er kroppsspråket vårt, som mimikk, øyekontakt, kroppsholdning, tonefall og påkledning. En stor del av budskapet vil oppfattes ved kroppsspråket. Det appellerer også til vår følelsesmessig opplevelse i kommunikasjonen (Berentsen, 2009).

I dagligspråket vårt bruker vi ord som er naturlige for oss. Ordbruken som vi benytter i arbeidssammenheng, fagspråket, kan for rutinerne fagpersoner oppleves som en selvsagt del av arbeidsdagen. Det er det ikke for en nyansatt pleieassistent.

Som fadder er det *du* som er den kompetente kommunikasjonspartneren, og som har ansvaret for å tilpasse deg den nyansattes evne til å oppfatte og forstå. Ved å gi rom for å forklare og diskutere faguttrykk dere imellom, kan det forenkle betydningen av ordene som benyttes i praksis.

Dersom den nyansatte er usikker og stresset vil evnen til å oppfatte det verbale budskapet reduseres. I første periode som nyansatt, er ofte konkret undervisning, instruksjon og rådgivning mest aktuelt, mens behovet for veiledning melder seg etter noen tid.

Rådgivning

Råd gis ofte som en beskrivelse av hvordan noe skal gjøres, eller som et konkret forslag til løsning på et problem eller utfordring.

Rådgivning, undervisning og instruksjon må gjennomføres på en slik måte at pleieassistenten forstår bakgrunnen for planleggingen og gjennomføringen av tiltakene (Brønstad og Knutsen, 2003, Djupvik og Sund, 2006).

Målet er å fremme læringsprosessen og gi trygghet i arbeidssituasjonen

Veiledning

Fadder er pleieassistentens veileder. Veiledningen har som fokus å gi støtte, og tilbakemelding på en positiv, konstruktiv og ærlig måte. En veiledning kan være planlagt eller oppstå spontant etter situasjoner i praksis. Veiledning har elementer av:

- Undervisning
- Instruksjon
- Rådgivning

Hovedhensikten er at pleieassistenten gjennom refleksjon får hjelp til å bearbeide, se sammenhenger og alternative løsninger på situasjoner.

En spennende oppgave

Som fadder er du også i behov av god kommunikasjon og veiledning. Både din leder og andre medarbeidere er viktige kommunikasjonspartnere i arbeidet og rollemodeller for nye medarbeidere.

Å løse oppgavene i samhandling og fellesskap, gir muligheter for utvikling og vekst i arbeidsmiljøet.

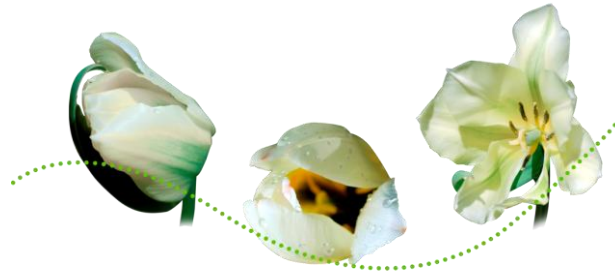
Lykke til!

Litteratur

Berentsen, V.D. (red.) (2009) *Demensomsorgens ABC* (Vol. 1-2). Tønsberg / Oslo: Forlaget aldring og helse.

Brønstad, A. og Knutsen, K (2003) *Arbeidsbok for hjelpepleierfaget*. Oslo: Gyldendal

Djupvik, A.E. og Sund, G.H.(2011) *Veileder og instruktørhåndboka*. Oslo: Pedlex – norsk skoleinformasjon

” [Dette må jeg kunne](#)”- er utviklet som et tiltak i Kompetanseløftet 2015
Opplæringsmodellen, er på oppdrag fra Helsedirektoratet utarbeidet ved
Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse (2012)

-